

Textilní zboží,

*plátna, prostěradla, po-
vlakové véby, kanafasy,
sypkoviny, zefíry, damaš-
ky, grádle dodá Vám
nejlevněji firma*

JAN BALCAR,

tkalcovna,

Bystré u N. Města n. Met., Čechy.

*Hotové prádlo pánské a
dámské, hotové povlaky
ložní hladké i vyšívané,
kapny atd. Velký výběr
prošívaných pokrývek,
plněných vatou, vlnou a
peřím. x x x x x*

Vzorky na požádání franko,

KNIŽNICE BIBLICKÉ JEDNOTY

Číslo 6.

VE VYHNANSTVÍ.

(EVANGELISAČNÍ NÁVŠTĚVA VLAD. MÍČANA, TA-
JEMNÍKA BIBLICKÉ JEDNOTY ČESKÝCH EMIGRAN-
TŮ NA OPOLSKU A STŘELÍNSKU V PRUS. SLEZSKU)

Podle rukopisu z r. 1924.

V BRNĚ 1927.

Nákladem Biblické jednoty v Brně. - Vytiskl J. Šimek ve Slavkově u Brna.

svědomí se v nich hnulo, že hřích svůj těžce nesou.... Ale častokrát vše to bývá na oko. A ti, co tu někdy jako hosté kázali, řekli mně, že hrůza je objímala, když viděli na sebe upřené oči, oči divoké, plné zloby.... A ač jsou stráže pohotově, přece byl mnohý rád, když společnost těchto lidí opustil....

Z Velkých Střelců do

PETROVIC (Petersgrätz)

jest 12 km. Může se tam jíti dvěma směry, na horní nebo

Evang. kostelík v Petrovicích (Petersgrätz).

dolní konec vesnice. Cesta po silnici byla úmorná. Slunce pražilo, stromy nebyly vzrostlé. Vděčně jsme vzali doušek vody z hluboké studny, do níž stoudev ochotně

nám spustila polská holčička. Tó bylo v osadě Szcze-panek (Stephanshain). Řekla nám, že ve škole se učí též 3 hod. po polsku. Nezáviděl jsem to pol. dětem, ale zasteskl jsem si, proč i našim českým dětem nedostalo se tohoto dobrodiní, zaručeného vládou republiky německé,⁴³⁾ aby se naučily aspoň po česku v latince číst, psát a počítat....

Zaradoval jsem se, spatřiv za os. Imielnica (úř. Himmelwitz), Petrovice. Odbočil jsem do polí. Znaven, usedl jsem na trávnik. Opodál na poli okopávali. Dal jsem se s nimi do řeči, ale byli to Poláci z Imielnice, jichž pole hraničí až na domky emigrantů v Petrovicích; těchto pole táhnou se za druhou stranou domů, anebo jsou sem tam roztroušeny.

Petrovice jest dlouhá vesnice, postavená po obou stranách silnice; uprostřed stojí kostel, fara a dětská opatrovna.

Obec tato byla založena r. 1832 Petrem Šikorou a na jeho pamět jest ve znaku obecním sýkorka.

V roce 1902 a 1916 byla obec postižena požárem, jemuž padlo za obět 60 stavení.

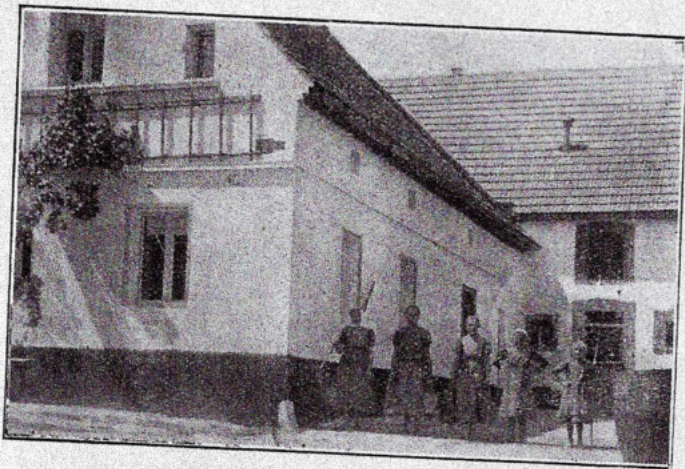
Tuto krajinu vyvolili si emigranti prý z toho důvodu, že byla kopcovitá a dalo by se víno pěstovat.

Každý dostal od krále 20 jutřisk (morgů = 5 ha) t. zv. přední vonky (z pol. laki) a zadní výmjarky.⁴⁴⁾ Severní kousek „země“ byl nazván Ruda (Raseneisen).

⁴³⁾ Něm. říšský ministr zahraničních věcí Dr. Stresemann řekl 10. září 1926 při vstupu Německa do Společnosti národů, že mateřský jazyk je to nejdražší, co člověk na světě má.

⁴⁴⁾ Laka, čti vonka, polské tvrdé l se vyslovuje tvrdě, takže slyšet skoro v, čes. louka. — Wymiar, wymiarkí, čes. příděl, přiděly.

Ale rozdělilo-li se to později dětem, pak to ne-
bylo ani k životu, ani k smrti. A kdo neuměl hospo-
dařit a více hrdlu svému popřál, neměl nic, a kde
bylo víc dětí, neměli zase nic. A kdo odkupoval, ten
má nyní až 30 jutřísk, a chalupníci mají jen 2. A tu

Hospodářství Viléma Fiégra v Prostřed. Poděbradech.

musí rodina chodit na výdělek do železáren na Za-
wadzki (pol. Zawadzkie, čes. Zavadovice), asi 1½
hodiny odtud.

Z jmen, která se tu vyskytují, poznamenal jsem
si tato:

Utíkal, Stěřík (Sterzig), Novák, Matěj, Orlíček,
Karlíček, Hájek, Ořečovský, Dedecius, Smolný, Kra-
tochvíl, Spura, Procházka, Javorský, Pega, Radiměr-
ský, Křehký, Pokorný, Musil, Mundil, Štrof, Gisa
(Jíša?), Čaplík, Svoboda, Horák, Halupka (Chaloup-
ka?), Proksa, Rückert, Podracký (Podhradský?), Ka-

lus, Krása, Krieger (Válka), Jelen, Mikal, Koudelka,
Slavík, Vítek (Wittek), Mach.

Jména Rybář a Novák byla prý přeměněna ve
Fischer a Neumann.

Sbor založen byl r. 1892. Až dotud patřily Pe-
trovice k Bedř. Hradci, odkudž farář⁴⁵⁾ čtyřikrát do
roka do Petrovic dojížděl. Jinak služby Boží pořá-
dal hospodský,⁴⁶⁾ a to v hospodě. On četl z bible...
on „zastupoval“ faráře... Začalo to slovem Božím...
a kdo hned nevyšel, tomu i nalil... A tam, kde se slo-
vem Božím sloužilo, tam se i tančilo.

Zvyk chodit po pohřbu do hospod,⁴⁷⁾ odstranil fa-
rář Müller.

I kupec učil lidi pít. Aby lidi získal, prodával
na dluh, a aby si je udržel, dával dětem cukrátku,
ženám sladkou kořalku. Zadlužili-li se u něho, byli

⁴⁵⁾ Pokud sbor v Petrovicích nebyl obsazen farářem
Müllerem, dojížděl farář Storch z Bedř. Hradce šestkrát
do roka. I později krátký čas vykonával služby Boží farář
Kmeť.

⁴⁶⁾ Jménem Rybář. Měl hospodu v pachtu. Konal též
pohřby, a tak lidé museli prý potom k němu do hospody jít.

⁴⁷⁾ V Petrovicích (1600 obyvatel, z toho 1300 evangelíků)
dávala obec do pachtu dvě hospody (se souhlasem poličického
úřadu). Komu by to mělo být pronajato, o tom učinila do-
hodu obec s církví. Kdo si ji najal, musel ročně z každé ho-
spody dát jako úrok Mk 45.—, při čemž na jeho majetek
byla vložena hypotéka Mk 900.— (5% z Mk 900.— = Mk
45.—). Jak tento úrok platiti bude, to bylo věcí hospod-
ského, nezaplátil-li, mohlo se to vymáhati dražbou. Úrok
z těchto dvou hospod připadl faráři (ročně Mk 90.— jako
náhrada cestného z Bedřich. Hradce do Petrovic). Stran
těchto hypoték vedli oba hospodští dlouhý spor, ale nic
jim to nepomohlo. Museli platiti. Až nynější farář Bluhm
tuto povinnost odstranil. (Snad proto, že farář z Hradce již
nedojížděl). Ovšem chtěli platiti ve staré marce, která byla
tak znehodnocena, že nebyl by to ani haléř, čímž by na
faráře přispívali.

nuceni pít, naléval, aniž by ho o to žádali. Než to odváží, zabalí, spočítá, pijte!

R. 1892 posvěcen kostel, r. 1896 postavena fara. Na stavbu přispěl mnoho hrabě Brühl⁴⁸⁾ z Velké Střelice. Prvním farářem byl Steckel (1892–1904),

Stará česká škola v Husinci u Střelina, Prus. Slezsko.

druhým Max Müller (1905–1922), nyní je Martin Bluhm (od r. 1922).

Stará kronika, jak církevní, tak obecní, byla za polského odboje zničena.

Pokud nebylo pravidelného školního vyučování, chodili ti, kteří číst uměli, po domech a vyučovali.

První seminárně vzdělaný učitel přišel na školu r. 1860. Jeho vzdělání bylo krátké, pobyl tehdy jen

⁴⁸⁾ Z rodu onoho saského ministra, který dal v Drážďanech postavit známou Brühlovu terasu.

půl roku na učitelském ústavu v Žembicích (Münsterberku).

Až do r. 1871 učil kantor Stříbrný české řeči. Německého vyučování byly tenkrát jen 3 hodiny týdně.

Stříbrný byl rodem z Husince, jeho žena, rodem Dušková, byla z Poděbrad. Plat jeho byl 50 tolarů, 4 jutřiska louky a 8 jutřisk pole.

Kantoři byli zde ti: Bedř. Stříbrný (od r. 1852 do 1886), dříve učil v Poděbradech (1826), Wender (1886), Uharek, Weicht, Kasper (1895–1902), Karlíček (od r. 1902).

Stálým kantorem byl až do r. 1870 Stříbrný. druhým Casper, třetím Karel Karlíček, a nyní je zase Karlíček. Také vnuk kantora Stříbrného učí v Petrovicích. Ale byl vychován v německém kraji, kdež otec jeho působil, a tak česky neumí.

Škola jest čtyřtřídní a dětí ve školním roce 1923–24 bylo asi 235. V r. 1928 bude školních dětí 300. Konfirmandů bývá ročně 25–35.

Učitelstvo účastní se života veřejného i církevního. Dva z učitelů jsou v církevním zastupitelstvu, jeden v obecním zastupitelstvu, jeden z učitelů učí sborovému zpěvu. Jak rádi by byli emigranti, kdyby se cvičila i česká píseň!

Ani tuto není mezi lidem mnoho zdraví. To jest příčinou blízkých sňatků.

A přece někteří z emigračních potomků vynikli.

Při konfirmaci zpozoroval farář Müller, že jeden z cvičenců, jménem Střelec, má hudební nadání. Jednou byl u něho návštěvou vrchní vládní rada Küster a ptal se, není-li tu někdo, kdo by měl hudební nadání. Farář upozornil na nadání tohoto hochy. Vzal si jej k sobě jako osobního tajemníka, dal hochy ve zpěvu vycvičiti, a nyní vystupuje jako operní zpěvák Strehletz.... Z emigrantů pochází i učitel Dušek.

který byl ve válce tlumočnickem slovanských řečí a nyní působí ve Vratislavi (rodák z Husince v Prus. Sl.).

Nikdo však z emigrantů nestal se farářem. Myslí se, že farář Gasperczyk v Dobrodženu jest z emigrantů. Není tomu tak. Jeho otec byl učitelem v Bedř. Hradci, nebyl však z emigrantů, nýbrž polského původu.

Až do r. 1890 museli konfirmandi chodit na cvičení pěšky až do Bedř. Hradce. To byly 3 míle, t. j. 22 km. Tuto cestu konali jednou týdně. Chodili sami, bez vůdce, a protože mnozí z nich byli dětmi chudých rodičů, chodili i v největší zimě bosky. Mrzlo-li příliš, navlékli na nohy dřevěné pantofle. V Hradci zůstali 3 dny. A strava? Maminky napekly placků (mouka, brambory, trocha másla) a tím se živili.

O svatbě smí mít nevěsta, je-li poctivou pannou, závoj, myrtu, družičky, a není-li, nepřipustí se v těchto ozdobách do kostela. Tato okrasa zdobí jen hlavy poctivých panen. A která se pozdě za svůj hřích stydí, jde sice v závoji a s myrtou, ale jen ke kostelu, před dveřmi chrámovými musí ozdobu složit, jelikož by jich farář neoddal.⁴⁹⁾ V tomto směru jest i nynější pan farář přísný. A zjistí-li se, že nevěsta podvedla, hned příští neděli se ohlásí, že oklamala, a na Starý rok i na Nový rok — kdy čte se vše, co se ve starém roku přihodilo, připomene se i tento její dvojnásobný hřích. A která si myslí, že na faráře vyzraje, zklame se....

Je to zvláštní, že nejhorlivější údové církve jsou dělníci, sociální demokraté a komunisté. Ti jsou „sehr kirchentreu“. K hnutí pospolitostnímu se hlásí jen 20 osob.

Farář Müller založil v Petrovicích r. 1909 Dům diakonek, ve kterém působí dvě diakonky. Jedna

⁴⁹⁾ Poruchu charakteru zavinił styk s lidmi v továrnách.

má nastarosti péči o nemocné, (do roka vykoná 3000 návštěv u nemocných v církvi a kat. okolí), druhá jest při dětech v mateřské školce.⁵⁰⁾ Jedna jest vydržována spolkem Vaterländischer Frauenverein (Vlastenecký spolek paní), druhá církvi a obcí. Učitelé

Konfirmandka Maria Buršová z Husince, nyní ovdovělá Kopáčková.

⁵⁰⁾ Pro školku dává každý rokem lesní správa hraběte Till-Winklera 20 m³ dřeva.

si libují, kterak pěkně jde vyučování dětí, které touto školou prošly. Ale svou řeč mateřskou zapomínají.

Na dětském hřišti postavena jest polní kazatelna. Tam se konaly vlastenecké slavnosti při výročí narozenin císaře a na paměť velkých vítězství.

Z hospodářských spolků jest v obci: Spar- und Darlehens-Kassen-Verein (Spořitelní a záloženský spolek, farář předsedou a pokladníkem). Spolek je majetníkem váhy a skladiště pro umělá hnojiva.⁵¹⁾

Kromě diakonního ústavu se školou mateřskou jsou v Petrovicích spolky: spolek paní, spolek panen, spolek mužů a mládeňců.

Pro vzdělání jest týden rozdělen v církvi takto: *Pondělí*: těsnopisná hodina, *úterý*: církevní zpěv, *středa*: biblická hodina, *čtvrtek*: schůzka spolku paní a dívek s přednáškou, zpěvy a společenskými hrami, *pátek*: hodina těsnopisu a církevního zpěvu, *sobota*: volno.

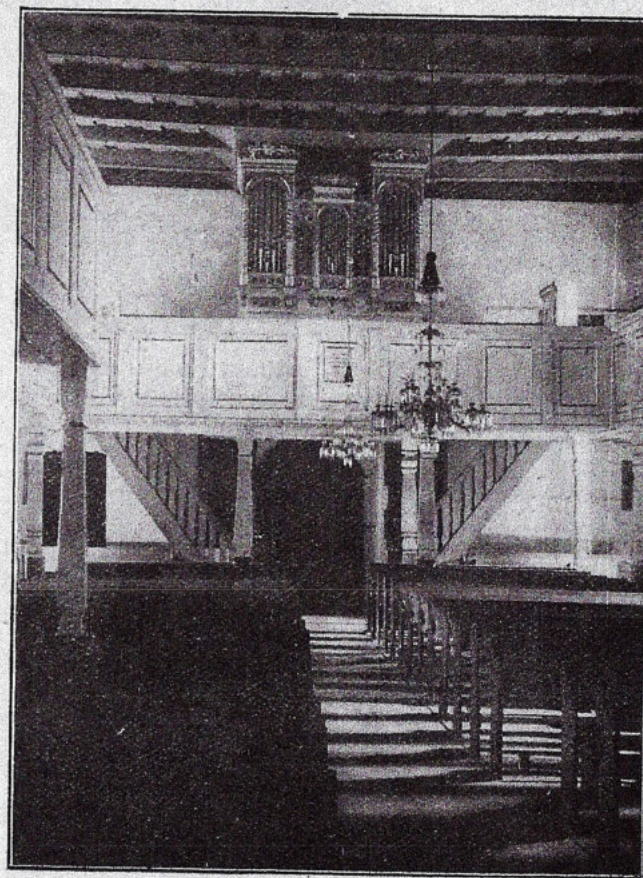
Jest vidět, že pan farář, který ve všech těchto podnicích jest v týdně činný, své církvi se plně věnuje. Jak by emigranti vítali, kdyby v tomto rozvrhu byla také hodina pro české čtení a psaní!

Neděle: o 1/2 10. hod. služby Boží v něm. jazyku, a jednou do měsíce služby Boží české, a to v 8 hod. ráno; *odpoledne*: o 1/2 2. hod. služby Boží pro děti, o 2. hod. zpěv dětí, o 1/2 4. hod. jednu neděli shromáždění paní a dívek, *druhou* neděli shromáždění mužů a mladíků (zpívá se, výklad slova Božího, přednáší se).

Pan farář Bluhm vyprávěl mi, je-li české kázání, tu staří lidé stojí již 1 1/2 hodiny před kostelem, a

⁵¹⁾ Půda v Petrovicích jest horší než v Bedř. Hradci, nejhorší v celém Horním Slezsku.

čím dále mají od kostela, tím dříve jsou před kostelem.

Reform. chrám Páně v Husinci, Prus. Slezsko. (Pohled ku vchodu.)